

Raval de Santa Eulàlia

Santa Maria d'Oló

Ubicació

Comarca:	Moianès
Lloc/Adreça:	Rodales del nucli urbà d'Oló
Emplaçament	Carretera de servei paral·lela a l'Eix Transversal (BP-4313), al km. 21,4, camí suddest
Alçada:	553

Coordenades:

Latitud:	41.87802
Longitud:	2.03191
UTM Est (X):	419672
UTM Nord (Y):	4636686

Classificació

Número de fitxa	08258-297
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Segle	XII-XXI
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Estat de conservació desigual de les cases, en general força reformades modernament
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	Propietaris diversos
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dj., 04/06/2020 - 02:00

Descripció

Raval situat als afores del nucli urbà d'Oló, en un altiplà allargassat que s'aixeca al costat de ponent del Torrent Gros. Aquest nucli sorgit als segles XVII-XVIII s'ha anat desenvolupant en diferents èpoques i ha acabat per ocupar una àrea considerable que té com a eix el carrer de Santa Eulàlia que, més al nord, es bifurca en dos camins o carrers. És un conjunt força divers on hi trobem algunes cases antigues que han conservat la seva tipologia tradicional, però de manera molt desigual. La majoria han estat substancialment reformades i algunes són de construcció recent.

S'hi poden diferenciar diferents trams. En el que està situat més al sud (i probablement el més antic) la primera casa que hi trobem (separada uns metres més avall) és cal Frare. Al costat de llevant del carrer hi ha cal Castany (núm. 2), cal Pregones (núm. 4), cal Purtí (núm. 6), cal Creu (núm. 10) i cal Guirneu (núm. 12). Al costat de ponent hi ha ca l'Endalt o cal Ribes (núm. 5), un cobert (núm. 3) i una casa de construcció recent (núm. 1). La més antiga de totes és cal Creu, que molt probablement té el seu origen en una església romànica.

Aïllades uns 100 m cap a ponent, al sector que es coneix com el Forn perquè antigament hi havia un forn d'obra (actualment desaparegut), hi ha cal Serrabassa Vell i cal Pere Gros, en ruïnes. I també aïllada però cap a llevant hi ha ca l'Ambrós, actualment aprofitada com a cobert.

Al següent sector del carrer, passada la placeta, hi ha uns blocs de pisos moderns construïts entorn de l'any 2000 i, a ponent, cal Paisà (núm. 9) i cal Tampa (núm. 11). A llevant hi ha cal Rojans (núm. 16). En un trencall que baixa cap al carrer del Mig hi ha cal Saladic (núm. 18), que és una casa en forma de petit mas, de les més antigues i amb àmplies possessions als terrenys del seu entorn.

Més al nord hi ha un sector intermedi amb blocs de cases construïts a la dècada de 1990 i d'altres de mitjans de segle XX.

En el tram final (més al nord) el carrer es bifurca entre el camí que anava cap a Sant Feliu Sasserra (a ponent) i el que anava cap a Oristà (a llevant). En el Camí de Sant Feliu hi trobem cal Xico (núm. 47), dues cases més de construcció recent o molt reformades (núm. 49 i 51), cal Cristina (núm. 53), cal Ganxo (núm. 55), i cal Tifarra (núm. 59). En el Camí d'Oristà hi ha cal Bernat, que és una casa força gran i que ha conservat la tipologia tradicional, cal Picamill i, ja poc abans de la carretera, cal Tripeta.

Observacions:

Informació facilitada per la família de cal Paisà i per Josep Canamasas Güell

Història

El raval de Santa Eulàlia té un antecedent en època medieval. És molt probable que hi hagués una capella dedicada a la Santa Creu, i al seu voltant s'hi va formar una sagrera o petit nucli de cases. La capella de la Santa Creu està documentada al segle XII (concretament el 1166) i estaria situada on ara hi ha la casa de cal Creu. En un principi, Antoni PLADEVALL (1991: 210) va suposar que aquests esments documentals es referien a la capella de la Santa Creu de la Plana, però notícies més recents indiquen amb força claredat que al terme hi havia dues capelles de la Santa Creu. Així ho fa pensar el mateix nom de la casa de cal Creu i el fet que, uns anys enrere, s'hi va produir la troballa fortuïta d'uns esquelets humans al seu subsòl, que correspondrien al fossar de la capella.

Amb el temps la capella i la sagrera devien quedar abandonades. La formació definitiva del raval va començar als segles XVII i XVIII. Primer amb diferents cases en forma de petits masos més o menys agrupats. Entre aquestes segurament hi havia cal Saladic (té una llinda amb l'any 1678), cal Castany (té una llinda amb l'any 1694), cal Creu, cal Serrabassa Vell o cal Bernat. Ja cap al final del segle XVIII i sobretot al XIX el raval de Santa Eulàlia s'acabà de desenvolupar i va prendre la forma actual d'un carrer allargassat. En aquesta època, de fet, el sorgiment d'aquests ravals pagesos és un fenomen molt característic, ja que alguns propietaris, aprofitant la conjuntura de creixement agrari i demogràfic, van establir petites parcel·les als pagesos perquè s'hi construïssin cases adossades amb horts i camps per plantar vinya. Al terme d'Oló es

van formar tres raval: el que era conegut simplement com el Raval, el Raval de Santa Eulàlia i el Raval de la Rovirola.

Al segle XIX en el Raval de Santa Eulàlia s'hi distingien tres petits nuclis o carrers, que s'anomenaven carrer Santa Eulàlia, amb 11 cases, habitades per 14 famílies; carrer d'Oristà, amb 2 cases, habitades per 2 famílies; i carrer de Sant Feliu, amb 6 cases, habitades per 4 famílies. Els noms dels carrers feien referència al fet que es trobaven en els camins que portaven cap a aquests pobles veïns. En el cens de 1889 les coses no havien canviat gaire. Al carrer Santa Eulàlia hi vivien 11 famílies, a l'Oristà hi vivien 3 famílies i al Sant Feliu 7 famílies. El 1930 al carrer Santa Eulàlia hi havia 19 cases, 12 habitades; al carrer Oristà , 8 cases, 3 habitades, i el carrer Sant Feliu no consta.

L'any 1930 els malnoms de les cases del Raval eren els següents: cal Tifarra, cal Sampare, cal Ganxo, cal Cristina, cal Pòlit, cal Xico, cal Tinet, cal Saladich, Cobert Saladich, cal Rojans, cal Guirneu, cal Creu, cal Pregones, Cobert Pregones, cal Castany, cal Frare, cal Serrabassa Vell, Cobert Purtí.

El 1961 al conjunt del raval hi vivien 18 famílies, i el 1986 eren 14. En els temps més recents el raval ha continuat creixent. A la dècada de 1990 s'hi van construir blocs de pisos, i també pels volts del 2000, quan es va urbanitzar la petita plaça que hi ha davant de cal Creu.

Bibliografia

PLADEVALL, Antoni; FERRER, Llorenç i altres (1991). "Oló als temps medievals", "Època moderna i contemporània", Oló, un poble, una història. Associació Castell d'Oló, Santa Maria d'Oló, p. 82-91, 210.

